

Editorial

Finalizarea și publicarea *Noii Reviste de Drepturile Omului* au fost din nou amânate pentru a trata un nou subiect relevant pentru situația drepturilor omului în România: inițierea Legii pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență nr. 31/2002 și a Legii nr. 157/2018, dezbateră ei publică, ridicarea obiecțiilor de neconstituționalitate de către Președintele României și deciziile Curții Constituționale. Cât de sensibile sunt aceste evoluții pentru problematica drepturilor omului poate fi sesizat din intervenția Asociației pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki, care s-a simțit datoră cu un comunicat. APADOR-CH a apreciat că ”Legea” are probleme grave de claritate și previzibilitate” și a solicitat Președintelui, după respingerea contestației, să nu o promulge, ci să o trimită înapoi la Parlament, pentru reexaminare. În acest context, Asociația a caracterizat CCR drept o „instituție cu o natură prea mult politică și prea puțin juridică”, negând relevanța a ceea ce au gândit judecătorii constituționali.

Legea gândită menită să dea mai multă putere sistemului de combatere a antisemitismului din România are legătură directă cu înfruntarea din alegerile parlamentare și prezidențiale din 2024/2025, analizată în numărul anterior al NRDO. Inițiatorul legii o invocă în expunerea lui de motive. Realitatea ideologică a societății românești pusă în evidență de competiția electorală și prezența lui Nicușor Dan în poziția de Președinte au dus la o „ceartă” normativă cu miză și adâncă, și de lungă durată, între susținătorii și criticii proiectului de lege. Amplul studiu „De la contestația prezidențială la politica memoriei: analiză critică a propunerii de amendare a OUG 31/2002 și Legii 157/2018” consideră că obiecția de neconstituționalitate a Președintelui Nicușor Dan a intrat în inima problematicii postcomunismului și în acest fel, a construcției democrației postcomuniste.

Rezultatele studiului au o miză pe măsura premisei. Frecvența și amploarea acțiunilor antisemite violente din România sunt sensibil mai mici decât cele din Franța, Germania, Polonia și Suedia. În România postcomunistă, antisemitismul este în principal un antisemitism al discursului. În același timp, pedepsele prevăzute pentru acțiuni antisemite în legislația Franței, Germaniei, Poloniei și Suediei sunt mai severe decât în cazul României, unde legislația de combatere a antisemitismului este și mai puțin precisă, clară și predictibilă. La o investigație empirică, antisemitismul nu apare drept „marea amenințare” la adresa democrației autohtone. Aceasta rezultă din poziția de putere, de decizie și financiară deținute în toată perioada de după Revoluție de moștenitorii național comunismului. Sistemul de combatere a antisemitismului a fost construit prin legături personale care l-au transformat într-un aliat al moștenitorilor național-comunismului. Studiul propune o politică a memoriei justă, care ar asigura un proiect socio-moral de întărire a sistemului democratic în ansamblul lui.

Profesorul Corneliu-Liviu Popescu analizează Sentința Curții de Apel Ploiești - Secția de Contencios Administrativ și Fiscal care a anulat procesul electoral pentru alegerea Președintelui României în anul 2024. Deciziile judecătorești care susțin că instanțele au competența de a cenzura și anula deciziile Curții Constituționale în calitate de judecător electoral prezidențial sunt neconstituționale, iar invaliditatea lor este atât de gravă, încât acestea sunt inexistente din punct de vedere juridic. Concluzia: „Cei doi judecători, aparținând aceleiași instanțe, care, în cauze judiciare separate, s-au considerat competenți să cenzureze deciziile Curții Constituționale în cadrul litigiului electoral prezidențial, au comis o abatere disciplinară gravă care impune excluderea lor rapidă din sistemul judiciar, precum și infracțiunea penală de uzurpare a funcției”. Autorul nu a pus la sfârșitul acestui enunț, semnul exclamării.

Cristian Nuică, Directorul Direcției Juridice din cadrul CNCD, a scris o pledoarie în favoarea și în numele CNCD împotriva comasării CNCD cu orice altă autoritate autonomă a administrației publice centrale, propunere făcută la începutul mandatului de Guvernul Ilie Bolojan. O astfel de măsură ar afecta autonomia CNCD și ar avea un impact negativ asupra funcționării organizațiilor societății civile dedicate drepturilor omului.

Cercetătoarea Liliana Ene a continuat seria „Sintezelor de Jurisprudență CNCD, criteriile rasă și etnie”, de data aceasta pe anul 2016 (prima parte). A fost astfel confirmată așteptarea exprimată în editorialul numărului anterior, ca Liliana Ene să aducă la zi sinteza jurisprudenței CNCD pe criteriile rasă și etnie. Având în vedere ampla jurisprudență creată, astfel de materiale sunt prețioase pentru definirea unei doctrine a CNCD.

La 24 iunie 2025 a fost semnat Acordul dintre Consiliul Europei și Ucraina privind înființarea Tribunalului Special pentru crima de agresiune împotriva Ucrainei. Instituția urmează să investigheze, să urmărească penal și să judece persoanele care poartă cea mai mare responsabilitate pentru crima de agresiune împotriva Ucrainei. Este un pas de mare relevanță simbolică și cu siguranță, la un moment dat va avea și o funcție practică. Am considerat evenimentul atât de important încât am reprodus Acordul și Statutul Tribunalului Special ocupând Secțiunea tradițional acordată Jurisprudenței CEDO.